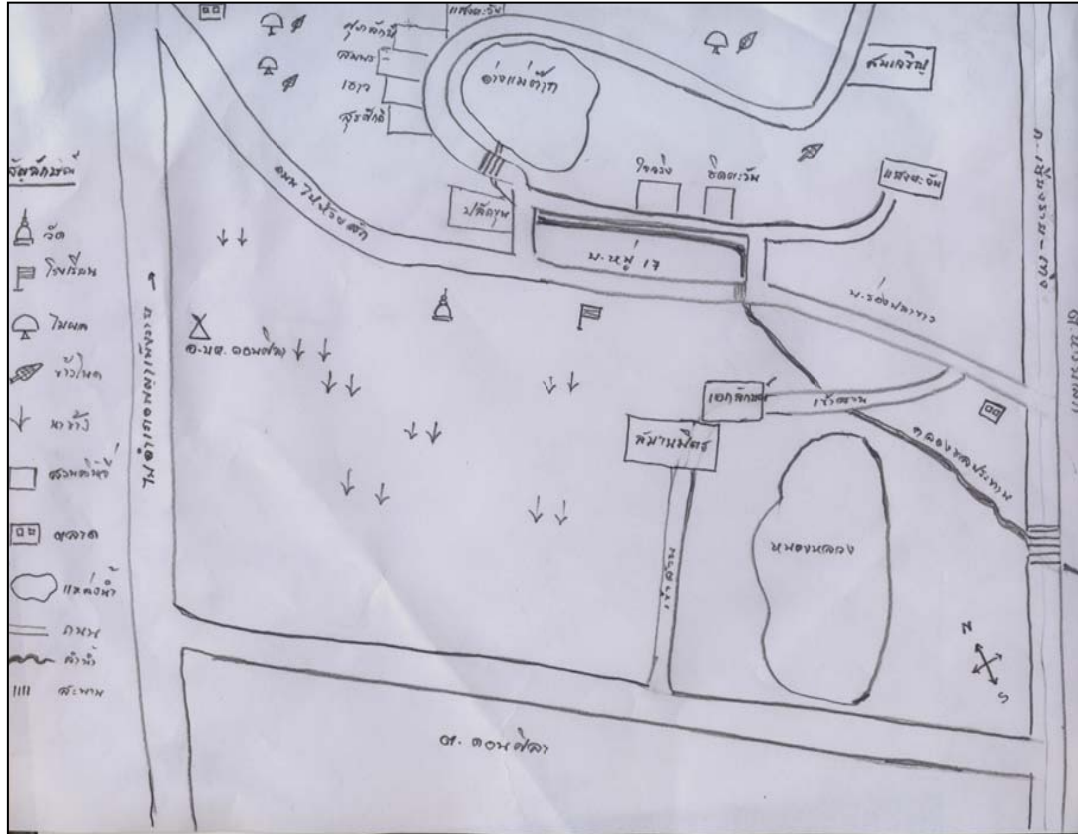

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความเสี่ยงด้านการผลิตและการจัดการสินค้า ส้มเขียวหวาน

กลุ่มเกษตรกรผลิตส้มเขียวหวานดอนศิลา
ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย

แผนที่ตั้งกลุ่มและแผนผังแปลง

กลุ่มเกษตรกรผลิตส้มเขียวหวานดอนศิลา ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย

1. การวิเคราะห์ตนเอง

1.1. ข้อมูลพื้นฐานกลุ่ม

ข้อมูลด้านสังคมและเศรษฐกิจ

- ชื่อกลุ่มเกษตรกรผลิตส้มเขียวหวานคอนสีลาดำบลดอนสีลา อำเภอเวียงชัย จังหวัด
เชียงราย

- จำนวนสมาชิก 13 ราย
- แหล่งทุนภายนอก
- สิทธิการครอบครองพื้นที่ ของตนเอง 100 %

ข้อมูลด้านการผลิต

- พื้นที่ปลูก ทั้งกลุ่มรวม 1,840 ไร่
- พื้นที่ปลูกสูงสุด 800 ไร่ ต่ำสุด 10 ไร่ เฉลี่ย 142 ไร่
- ผลผลิตเฉลี่ย จำนวน 3,000 กก./ไร่
- ปริมาณผลผลิต 5,520 ตัน
- ช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาด พฤศจิกายน – ธันวาคม-ส้มปี
1) ส้มรุ่น 2 กรกฎาคม- สิงหาคม
- คุณภาพผลผลิต ผ่าน GAP จากกรมวิชาการเกษตร
- สภาพพื้นที่ปลูกเป็นที่ลาดเขาเขา และพื้นราบ มีความเสี่ยงต่อการใช้น้ำในอ่างเก็บน้ำ
ตามธรรมชาติ ใช้พื้นที่ประมาณ 30 % เพื่อขุดบ่อเก็บกักน้ำ

1.2 การวิเคราะห์ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่ม

การบริหารจัดการกลุ่ม

- รายชื่อคณะกรรมการ

1) นายทวีศักดิ์ ศรีเขียว	8) นายสมศักดิ์ คำวัง
2) นายจันทร์ เขื่อนทา	9) นายวิรัตน์ ใจวัง
3) นายอนุสรณ์ ลีลากนก	10) นายบุญชิต ศรีศิริวรกุล
4) นายศุภกิจ อรุณเพิ่มพร	11) นายธรรมบุญ แสงหิรัญ
5) นายสมพร ลีลากนก	12) นายอนุเทพ ลีลากนก
6) นายศุภกิจ เกียรติพัฒน์กุล	13) นางอัมพวัน สิทธิวงค์
7) นายจรัญ เสนอใจ	

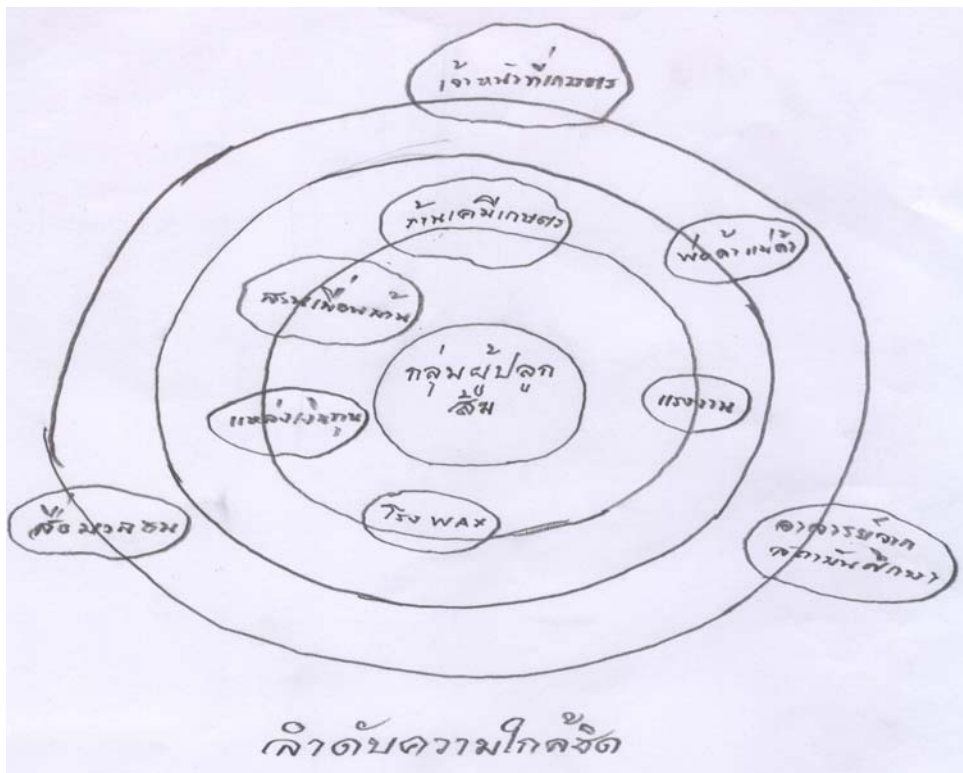
- วัตถุประสงค์และเป้าหมายการรวมกลุ่ม
 - 1) เพื่อให้สมาชิกได้รับการรับรองแปลงสวน GAP
 - 2) เพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์
- บทบาทของสมาชิก เข้าร่วมประชุมกลุ่ม
- การกำกับและควบคุม ยังไม่มีกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่ม

การบริหารจัดการธุรกิจ

- การวางแผนร่วมกัน ทางกลุ่มจะมีการปรึกษาหารือในการใช้สารเคมี ปุ๋ย การให้น้ำ การควบคุมศัตรูพืช และการคัดเกรดผลผลิต
- วางแผนขายผลผลิต แยกกันขาย มีทั้งจำหน่ายในสวนและส่งจำหน่ายห้างสรรพสินค้า ตลาดภายในท้องถิ่น และต่างจังหวัด
- การซื้อปัจจัยการผลิต สมาชิกซื้อปัจจัยการผลิตจากบริษัทผู้จัดจำหน่าย
- การจัดการผลผลิต สมาชิกรายย่อยจะนำผลผลิตเข้าไปทำความสะอาด คัดขนาด wax และติดสติ๊กเกอร์ โดยจ้างสมาชิกรายใหญ่ เป็นผู้ดำเนินการในราคา กิโลกรัมละ 1.50 บาท

2. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการผลิตและการตลาดของกลุ่ม

2.1 การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน

3.1 พื้นที่ปลูก

- สภาพพื้นที่ปลูก เนินเขา และพื้นที่ราบ
- บริเวณข้างเคียงแปลงปลูก มีสภาพพื้นที่นา พื้นที่ราบ และเนินเขา

3.2 น้ำ

- แหล่งน้ำที่ใช้จาก น้ำฝน อ่างเก็บน้ำชลประทาน และบ่อขุดเก็บกักน้ำในพื้นที่ของตนเอง
- ความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ เพียงพอตลอดฤดูปลูก มีบางปีถ้าปริมาณน้ำฝนน้อย ส่งผลกระทบให้บ่อขุดเก็บกักน้ำได้น้อยจึงต้องใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ
- ลักษณะการให้น้ำพืช ให้น้ำระบบมินิสปริงเกอร์

3.3 ภูมิอากาศ

- ปริมาณน้ำฝน การกระจายตัวของฝน อุณหภูมิ ฝนจะตกในช่วงเดือน เมษายน และฝนตกมีปริมาณเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน มีฝนตกเล็กน้อย
- รอบ 2-3 ปีที่ผ่านมามีปัญหาเกี่ยวกับสภาวะโลกร้อนส่งผลกระทบให้เห็นได้ชัด พบว่ายอดส้มที่ออก ขนาดของใบส้มมีขนาดเล็กลง เกรงว่าจะมีปัญหาเกี่ยวกับต้น และผลผลิตของส้มในอนาคต

4. การวิเคราะห์กระบวนการผลิตและการจัดการ

4.1 กระบวนการผลิต

- เตรียมพันธุ์
 - 1) กิ่งตอน ใช้ปลูกในพื้นที่ราบ เลือกซื้อจากแหล่งขยายพันธุ์ที่เชื่อถือได้
 - 2) ต้นส้มติดตาปลอดโรค ใช้ปลูกในพื้นที่ดอน และเชิงเขาเลือกซื้อจากแหล่งพันธุ์ที่ได้รับการรับรองจากทางราชการ
 - ปัจจัยการผลิต
 - 1) พันธุ์ จากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้
 - 2) ปุ๋ย ยา วัสดุอุปกรณ์ จากบริษัทจำหน่ายสารเคมี และปุ๋ยเคมีร้านค้าทั่วไป
 - 3) แหล่งเงินทุนการผลิต เงินกู้ยืมจากสถาบันการเงิน นอกและในระบบ
- นอกจาก ธกส. ที่ไม่ยอมปล่อยสินเชื่อให้

- การปฏิบัติ การตัดแต่งกิ่ง

1) การตัดแต่งกิ่งย่อย จะเริ่มในเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ และ พฤษภาคม-ธันวาคม

2) การตัดแต่งกิ่งหลัก จะดำเนินการในเดือนมีนาคม - เมษายน

- ระยะเวลาเจริญเติบโต ต้นส้มส่วนใหญ่จะแตกใบอ่อน 3 เดือนต่อครั้ง

1) แตกใบอ่อนครั้งที่ 1 ในเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ จะเป็นช่วงที่ต้น ส้มแทงช่อดอก และระยะดอกบาน

2) แตกใบอ่อนครั้งที่ 2 ในปลายเดือนเมษายน – พฤษภาคม จะเป็นช่วงที่ ต้นส้มเริ่มติดผลอ่อน

3) แตกใบอ่อนครั้งที่ 3 ปลายเดือนสิงหาคม – กันยายน

- การกักน้ำเพื่อบังคับให้ต้นส้มออกดอก

1) กักน้ำครั้งที่ 1 ในเดือนพฤษภาคม แล้วขี้น้ำ ซึ่งต้นส้มจะออกดอกรุ่น 2

2) กักน้ำครั้งที่ 2 ในเดือนสิงหาคม – กันยายน แล้วขี้น้ำ ซึ่งต้นส้มจะ ออกดอกรุ่นที่ 3

- การให้น้ำ

1) โดยให้แบบมินิสปริงเกอร์ 2-3 หัวต่อวัน ช่วงฝนตกจะงดการให้น้ำ ช่วงแล้งให้น้ำวันเว้นวัน การคาดการณ์ว่าจะควรให้น้ำต้นส้มปริมาณเท่าไร ใช้วิธีการสังเกตดูจากใบ ส้ม โดยเฉลี่ยต้นส้มอายุ 4-5 ปี จะให้น้ำครั้งละประมาณ 100 ลิตร/วัน/ครั้ง

- ศัตรูส้มเขียวหวาน

1) แมลงศัตรูส้ม

- เพลี้ยไฟ จะพบมากในเดือน มกราคม- กุมภาพันธ์ และเมษายน

- หนอนซอนใบ จะพบมากในปลายเดือนมกราคม- กุมภาพันธ์

- ไรแดง จะพบมากในเดือนปลายเดือนมีนาคม – เมษายน

- ไรสนิม จะพบมากในเดือน มิถุนายน

- แมลงวันผลไม้ จะพบมากในเดือน กรกฎาคม - สิงหาคม

- เพลี้ยหอย จะพบตลอดปี

- โรคของส้ม

1) โรคเมลานอส จะพบในปลายเดือน เมษายน – พฤษภาคม

2) อาการผลส้มแตก จะพบมากในเดือน กรกฎาคม - กลางสิงหาคม

3) โรคต้นโทรมเหลือง จะพบได้ตลอดปี พบมากในช่วงเดือน สิงหาคม- กันยายน

- วัชพืช มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช และใช้วิธีการตัดหญ้า โดยจะถากหญ้ารอบต้น การตัดหญ้าจะตัดรอบบริเวณทรงพุ่ม เพื่อรักษาหน้าดิน และป้องกันความชื้น

- ไล่ปุ๋ย

1) ปุ๋ยคอก ไล่ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนมกราคม และพฤศจิกายน อัตราการไล่ปุ๋ยคอก 15 กิโลกรัมต่อ 20 ต้น หรือต้นละประมาณ 0.5 กิโลกรัม ประมาณ 1,125 กิโลกรัม/ไร่

- ปุ๋ยเคมี

1) สูตร 25-7-7 ไล่ปุ๋ยหลังจากเก็บผลผลิต จะไล่ทุก 2 เดือน อัตราการไล่ปุ๋ย 15 กรัมต่อ ต้น ประมาณ 22 กิโลกรัม/ไร่

2) สูตร 46-0-0 ไล่เมื่อใบส้มแสดงอาการไม่สมบูรณ์

3) สูตร 15-15-15 ไล่หลังการวิเคราะห์ดิน

- การเก็บเกี่ยว

1) นับจากวันออกดอกถึงวันเก็บผลใช้เวลา 8.5- 10 เดือน

2) ผิวส้มสีเขียวอมเหลือง หรือสีเหลืองเข้ม ความแข็งของผลส้มลดลง

- วิธีการเก็บเกี่ยว

1) ใช้กรรไกรยาวตัดจากต้นใช้กรรไกรสั้นตัดชิดผล (แต่ให้ไม่มีขี้เสมอผิว) ผลส้มใส่ ตะกร้า นำไปลงรวมตะกร้าใหญ่ ขนใส่รถกระบะได้ครั้งละ 60 ตะกร้า นำไปยังโรง คัดหรือโรงเก็บ

4.2 การเก็บรักษา

คัดขนาดผล และเคลือบผิวส้ม พร้อมติดสติ๊กเกอร์ และส่งจำหน่าย วันต่อวัน

5. การวิเคราะห์ปัญหาและความเสี่ยงในการผลิตและจัดการ

กลุ่มเกษตรกรผลิตส้มเขียวหวานดอนศิลา ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย

- ข้อมูลความเสี่ยง

จุดเด่น/โอกาส	จุดด้อย/อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none"> 1. การตลาดมีคู่แข่งไม่สูง ถ้าผลิตได้คุณภาพ 2. พื้นที่ปลูกเป็นที่สูง สภาพแวดล้อมเหมาะสม 3. พื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง อากาศค่อนข้างเย็นในฤดูหนาว 4. เกษตรกรรู้และเข้าใจในการใช้สารเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ สังเกตได้จากมีการเลียงปลา บริเวณร่องสวนเพื่อไว้กับสาหร่ายได้ 5. เกษตรกรประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง (มากกว่า 15 ปี) 6. มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พบปะหารือ ในการปฏิบัติดูแล รักษา ต้นส้มตลอดเวลา 7. เกษตรกรมีความรู้เรื่องตัวห้ำ ตัวเบียน 8. มีการรวบรวมผลผลิต คัดเกรด เคลือบผิวส้ม ร่วมกัน 9. มีหน่วยงานสนับสนุน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน และสถาบันการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้แรงงานต่างด้าวมีปัญหาแข่งขันแรงงาน แรงงานที่ขึ้นทะเบียนแล้วอยู่ไม่นาน (เปลี่ยนนายจ้าง) 2. โรคต้นส้มโทรมเหลือง เช่น โรคกรีนนิ่ง และทริสเทซ่า ทำให้ต้นส้มตาย ต้องปลูกซ่อมตลอดเวลา 3. สารเคมีมีประสิทธิภาพไม่คงที่ ต้องเพิ่มปริมาณขึ้นจึงจะได้ผล 4. อาหารเสริมมี % ไม่ตรงตามฉลาก ต้องใช้ปริมาณสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนสูงขึ้น 5. คำแนะนำของทางราชการ ขาดความชัดเจนที่จะนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่ 6. ต้นทุนสูง ค่าวัสดุการเกษตรมีราคาสูงขึ้นการกล่าวหาที่ว่าสวนส้มใช้สารพิษมากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 7. การกล่าวหาที่ว่าสวนส้มใช้สารพิษมากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการกล่าวหาที่ขาดความเข้าใจ สารเคมีมีราคาค่อนข้างแพงมาก การใช้สารเคมีแต่ละครั้ง จึงพิจารณาตามความจำเป็นจริงๆ เพราะว่าการลดต้นทุน

- สาเหตุของปัญหา/ความเสี่ยง

ที่	ความเสี่ยง	สาเหตุของความเสี่ยง	การประเมินความเสี่ยง			
			โอกาสที่จะเกิด	ความรุนแรง/ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	ลำดับความเสี่ยง
1	โรคต้นส้มโทรมเหลือง	การบังคับให้ส้มออกนอกฤดู แมลงพาหะ สภาวะต้นส้มเครียด การจัดการดินและปุ๋ยไม่พอดี	5	5	25	1
2	สารเคมีมีประสิทธิภาพไม่คงที่	ผู้ประกอบการสารเคมีขาดจริยธรรม ราชการไม่เอาจริงในการปราบปราม	5	5	25	1
3	คำแนะนำของราชการ	ไม่มีงานวิจัยสนับสนุนข้อมูล	2	1	2	5
4	อาหารเสริมเปอร์เซ็นต์ไม่ครบถ้วน	ไม่มี พรบ. ควบคุม	5	5	25	1
5	ต้นทุนสูง	ค่าวัสดุการเกษตรมีราคาสูงขึ้น แรงงานหายากมีราคาสูง เครื่องมือมีราคาสูงมาก	5	5	25	1

หมายเหตุ : เกณฑ์การประเมิน โอกาสที่จะเกิด และความรุนแรงผลกระทบ คือ 1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3 = ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด

ระดับความเสี่ยง = โอกาสที่จะเกิด x ความรุนแรงผลกระทบ

6. การจัดทำแผนแก้ไขปัญหาและการควบคุมความเสี่ยงในจุดต่างๆ

กลุ่มเกษตรกรผลิตส้มเขียวหวานดอนศิลา ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย

ที่	ความเสี่ยง	แนวทางแก้ไข	ผู้รับผิดชอบ
1	โรคต้นส้มโทรมเหลือง	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิจัยหาพันธุ์ต้านทานโรคกรีนนิ่ง และทริสเตซ่า 2. เลือกกิ่งพันธุ์จากต้นหรือแหล่งที่ไม่มีโรค 3. จัดการดิน หลังเก็บเกี่ยวปรับสภาพ PH 5.5-6.5 ด้วยปูนโดโลไมท์ อัตรา 4-5 กก./ต้น และควรใส่ปูนตามค่าวิเคราะห์ 4. การจัดการปุ๋ย หลังใส่ปูน 2 สัปดาห์ ควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์ 20-30 กก./ต้น และใส่ปุ๋ยเคมีทางดินสูตร 15-0-0 อัตรา 100 กรัม/ต้น ร่วมกับ 25-7-7 100 กรัม/ต้น(ในกรณีที่ดินมี P และ K สูงหรือสูงมาก) ใส่ทุกเดือนจนผลส้มมีอายุ 5-6 เดือน หลังจากนั้นพ่นปุ๋ยทางใบสูตร 7-13-34 อัตรา 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร ทุก 10-15 วัน 5. การจัดการน้ำ รักษาระดับน้ำและถ่ายเทน้ำในร่อง เมื่อพบว่าน้ำมีสภาพผิดปกติ 6. การจัดการต้น ไม่ควรบังคับให้ต้นส้มออกดอก โดยการกักน้ำต้นส้มนานเกินไป 7. การจัดการ โรคแมลง ควบคุมแมลงพาหะ เพลี้ยไก่แจ้ และเพลี้ยอ่อน ในช่วงส้มแตกตาและใบอ่อน 	<p>เกษตรกร</p> <p>ราชการ</p>
2	สารเคมีมีประสิทธิภาพไม่คงที่	ควบคุมตรวจสอบ ปราบปราม ลงโทษผู้ประกอบการสารเคมีปลอมอย่างจริงจัง	ราชการ
3	อาหารเสริมมีเปอร์เซ็นต์ไม่ครบถ้วน	ควบคุมตรวจสอบ ปราบปราม ลงโทษผู้ประกอบการสารเคมีปลอมอย่างจริงจัง	ราชการ

ที่	ความเสี่ยง	แนวทางแก้ไข	ผู้รับผิดชอบ
4	คำแนะนำของราชการ	จัดงบประมาณสนับสนุนงานวิจัย	ราชการ
5	ต้นทุนสูง	ผลิตส้มที่มีคุณภาพดี หลีกเลี่ยงการบังคับต้นส้มนอกฤดู ยึดอายุการเก็บผลผลิตส้ม	เกษตรกร

รายชื่อผู้เข้าร่วมการวิเคราะห์และความเสี่ยงด้านการผลิตและจัดการสินค้า
กลุ่มเกษตรกรผลิตส้มเขียวหวานดอนศิลา ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย

สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

นายประพนธ์ ไทวานิช

นายสนาม จันทร์มณี

นายจิรพันธ์ พงศาปาน

สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่

สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย

นายจิณรัตน์ สินสิทธิ์พล

สำนักงานเกษตรอำเภอ

นางศรีวรรณ โนวิชัย

กลุ่มเกษตรกรผลิตส้มเขียวหวานดอนศิลา ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย